

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на земеделието

2/1/2023

X 91-817/01.02.2023

Signed by: Katerina Borisova Ivanova

ДО
МИНИСТЪРА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
ЯВОР ГЕЧЕВ

ОДОБРЯВАМ:

1.2.2023 г.

X

ЯВОР ГЕЧЕВ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО
Signed by: Yavor Iliev Gechev

КОПИЕ ДО
Д-Р ИВАН ШИКОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

ДОКЛАД
ОТ ДОЦ. Д-Р КРУМ НЕДЕЛКОВ, ДВМ – ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Относно: Извършените дейности през 2022 г., касаещи изпълнението на Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Планът за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България е стратегически документ и има за цел да определи действията, които следва да бъдат предприети от всички компетентни институции и времевият график за тяхното изпълнение. Регламентирането на координирани и съвместни действия от компетенциите на различни институции и структурите им е продиктувано от усложнената епизоотична обстановка по отношение на болестта Африканска чума по свинете (АЧС) в периода 2018- 2019 г. През 2020 г. с Решение № 43 от 24 януари 2020 г. на Министерски съвет, е одобрен План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България през 2020 г. Прилагането на координиран подход, за надзор, контрол и ликвидиране на болестта, заложен в Плана, получи изключително положителна оценка от страна на Европейската комисия при проведенният одит в България (в периода 2 - 6 ноември 2020 г.) за оценка на изпълнението на контрола по здравеопазване на животните във връзка с Африканската чума по свинете (DG(SANTE) 2020-7118).

С Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет е одобрен План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г., съдържащ продължение на мерките прилагани в страната през 2020 г.

В началото на 2022 г. с Доклад с рег. № 91-56/27.01.2022 г. са отчетени мерките прилагани от всички заинтересовани страни през 2021 г. Дейностите заложен в Плана са изпълнени, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове са спазени и не са отчетени затруднения. Данните за констатираните огнища показват, че през 2021 г. се наблюдава спад с 32% на констатираните огнища и 80% по-малко унищожени домашни свине в сравнение с 2020 г.

Във връзка с гореизложеното, представям на Вашето внимание годишен доклад за извършените дейности през 2022 г., касаещи изпълнението на Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България.

РЕЗЮМЕ: Дейностите заложен в Плана се изпълняват в сътрудничество, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове се спазват и не са отчетени затруднения. На този етап ангажираните с изпълнението на дейностите в Плана институции не съобщават за констатирани проблеми и необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства или

промяна в определените мерки. През 2022 г. няма засегнати индустриални обекти и фамилни ферми за отглеждане на свине. Причина за стабилната тенденция в спада на засегнатите обекти и унищожени животни може да се посочи и координираното прилагане на мерките заложи в Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването АЧС. От страна на българските власти е изпратено искане до Европейската комисия за промяна в регионализацията на страната с цел облекчаване на условията за търговия.

I. Обща информация:

По данни на Годишен доклад за състоянието и развитието на земеделието (Аграрен доклад `2022) свиневъдният сектор в страната е добре структуриран и специализиран, което е предпоставка за устойчиво развитие. Данните за отглежданите в страната свине към 1 ноември 2021 г. показват ръст със 17,3% на годишна база. Около 66% от всички отглеждани свине през годината са концентрирани в два района на планиране - Югоизточен (36,8%) и Североизточен (29,3%). В тези два района се отглеждат и най-голям брой от основните свине майки, съответно 34,5% и 26,4%. Най-малко свине се отглеждат в Югозападен район – едва 1,3% от общия брой за страната. Най-значителен спад е регистриран при дребните стопанства с 1 -2 женски свине – с 44,2% и при тези с 50 -199 броя животни – с 25,9%. По-умерено е намалението на фермите с 200 и повече животни – с 12,5%, като същевременно броят на отглежданите в тях женски свине за разплод нараства с 0,9%, до 61,9 хиляди (94% от всички женски свине за разплод в страната).

Общото производство на свинско месо през 2021 г. е в размер на 83 119 тона, което представлява 73% от общото производство на червени меса в страната (отчетено е увеличение с 25,4% на годишна база).

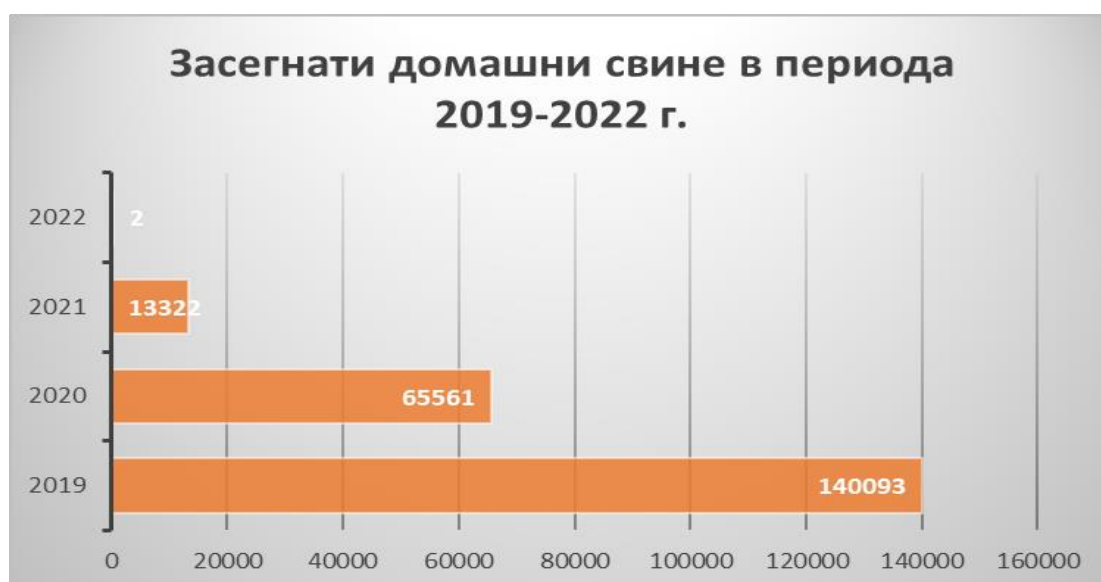
През 2022 г. по данни на информационната система за обявяване на заболяванията на Европейската комисия (ADIS) са обявени 2 огнища на заболяването при домашни свине на територията на обл. Благоевград. Едното огнище е в обект тип „задан двор“ с едно прасе, а другото огнище е при открито мъртво прасе. Докладвани са и 306 вторични огнища при диви свине (общият брой на засегнатите диви свине е 436), на територията на 22 административни области.

По данни на модул Лов за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. за изследване за АЧС са постъпили 11 109 броя проби от диви свине, 315 (2,8%) от тях са положителни за наличие на вируса. Броят на постъпилите за изследване проби, съответно и броят на установените положителни вторични случаи при диви свине е

най-голям по време на ловния сезон за групов лов на дива свиня и местен дребен дивеч (в периода от м. октомври до средата на м. януари).

По отношение на домашните свине през 2019 година в резултат на заболяването са унищожени 140 093 броя свине в 44 обекта, през 2020 г. са обявени 19 огнища на заболяването, със засегнати 65 561 броя свине, през 2021 г. са докладвани 6 огнища със унищожени общо 13 322 свине, докато през 2022 г. няма засегнати индустриални обекти и фамилни ферми за отглеждане на свине. Причина за стабилната тенденция в спада на засегнатите обекти може да се посочи и координираното прилагане на мерките заложи в Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването АЧС.

Информация за броят на засегнатите свине в периода 2019-2022 г. е показана на графиката по-долу:

По отношение на дивите свине също се наблюдава тенденция за намаляване на потвърдените вторични случаи на АЧС (през 2019 г. са потвърдени 166 случая на АЧС, през 2020 г. - 554, през 2021 са докладвани 319 вторични огнища, а през 2022 г. - 306).

II. Изпълнение на плана от компетентните институции и ведомства:

1. Министерство на земеделието (МЗм):

Актуализиране на националното законодателство:

Голяма част от мерките заложи в Плана по отношение актуализиране на националното законодателство са изпълнени след приемането на Плана през 2021 г. По отношение на заложеното през 2021 г. изменение и допълнение на Закона за лова и опазване на дивеч (ЗЛОД), към момента запасите на дива свиня са под 0,3 бр. на 100 ха.

за страната и по тази причина не се налага изготвяне на ЗИД на ЗЛОД. По отношение на изготвянето на проект на нов Закон за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) на този етап по проекта има множество спорни въпроси, които следва да бъдат уточнени.

Подобряване на информираността, чрез обучения и запознаване с добри практики:

През 2022 г. Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ) проведе за трета година мащабна кампания „*Да спрем Африканската чума по свинете*“ за повишаване на осведомеността относно АЧС. Кампанията, насочена към югоизточния регион на Европа, се провежда в партньорство с местните власти и е в ход в осемнадесет целеви държави: Албания, Босна и Херцеговина, България, Гърция, Естония, Косово, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Северна Македония, Словакия, Словения, Сърбия, Унгария, Черна гора, Чешка република и Хърватия. Целта е да повиши осведомеността на земеделските стопани, ветеринарните лекари и ловците относно борбата с АЧС, да съкрати времето за съобщаване при евентуално съмнение за поява на заболяването и така да допринесе за предотвратяване на разпространението. Продължителността ѝ е от края на м. юли до края на м. септември 2022 г. България беше включена в кампанията за втора поредна година, като и през 2022 г. информационни материали за болестта на български език бяха публикувани на интернет-страниците на Министерство на земеделието, Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) и Центъра за оценка на риска по хранителната верига, а информация за кампанията и достъп до материалите бяха изпратени до всички институции, ангажирани с изпълнението на мерките в Плана. За целите на кампанията в обществените медии са разпространени информационни стикери и други материали, както и е публикувано интервю по темата в медиите.

Създадена е организация от Изпълнителна агенция по горите за провеждане на обучения на ловци от ловните дружини за АЧС, биосигурност, взимане на проби и въвеждане на данните в модул „Лов“. В тази връзка през м. юли, август и септември 2022 г. са проведени обучения на 3 929 ловци на местно ниво, най-вече за прилагане на мерките за биосигурност при провеждането на груповия лов на дива свиня и при загробването или третирането с хидратна вар на труповете на откритите мъртви диви свине, с цел справяне със заболяването АЧС.

Във връзка с фактът, че ловците играят важна роля за здравеопазването на животните, включително и домашните животни, при откриване на ловния сезон за мигриращ дивеч през м. август на ловците са раздадени листовки, с които са информирани за тяхната ключова роля в борбата за ликвидиране на АЧС.

Насърчаване предприемането на мерки за повишаване на биосигурността на ниво земеделско стопанство и животновъден обект, и постигане на по-добро ниво на превенция срещу масови прояви на заразни болести по животните:

През 2022 г. са приключили стартиралите през м. ноември 2021 г. приеми по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ и 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“, по които допустими кандидати са и земеделски стопани в сектор „Животновъдство“. Финансовата подкрепа се предоставя за ускоряване на модернизацията и технологичното обновление на стопанствата, включително и за подобряване на опазването на околната среда и адаптация към климатичните промени.

В допълнение на 01.11.2022 г. стартира нов прием по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“, по която кандидатите отново могат да бъдат и земеделски стопани в сектор „Животновъдство“.

Засилване на научно-изследователското сътрудничество и обмяната на опит на национално и международно ниво:

Изготвени информации от анализи на Европейския орган по безопасност на храните - Епидемиологичен анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз (септември 2020 г. до август 2021 г.)

Изготвени информации от други източници

1. Африканската чума по свинете в Северна Италия, Германия, Полша и остров Испаньола на Карибите;
2. Актуална информация за заболяването Африканска чума по свинете в съседните страни на България и в Европа;
3. Актуализация на ситуацията от началото на епизоотията от Африканска чума по свинете в Азия и Океания към април 2022 г.;
4. Африканска чума по свинете (АЧС) в Китай – научените уроци след четири години борба с болестта;
5. За първи път Африканска чума по дивите свине в континентална Италия;
6. Намаляване на риска от вируса на Африканската чума по свинете във фуража;
7. Стратегии за превенция и контрол на Африканската чума по свинете и напредък в повторното заселване на свинеферми в Китай;
8. Как дезинфекцията на ремаркетото може да помогне за предотвратяване на разпространението на болести по свинете;
9. Мерки на датската граница за недопускане на АЧС в страната;

10. Пет въпроса за ролята на фуража във връзка с Африканската чума по свинете (АЧС).

Провеждане на редовни заседания на областните и общинските епизоотични комисии, както и на извънредни такива при усложнена епизоотична обстановка:

Областните епизоотични комисии (ОЕК) провеждат заседания ежемесечно, а при необходимост и по преценка на председателя и с по-голяма честота. Информацията от заседанията на всички ОЕК се обобщава и анализира регулярно в Министерство на земеделието (МЗМ).

Граничен контрол, събиране и унищожаване на странични животински продукти и отпадъци:

През 2022 г. на одобрените 8 гранични-контролни пунктове, както и на входните пунктове Лесово, Малко Търново, летище Варна и Летище Бургас и фериботите Варна и Бургас са извършени общо 52 071 броя проверки на личен багаж на пътници. Конфискувани са общо 8 297 кг. продукти от свинско месо. Инспекторите от ГКП-Летище София, ГКП – Варна и ГКП – Бургас осъществяват контрол върху събирането, транспортирането и обезвреждането на кухненски отпадъци от международните транспортни средства. Извършва се дезинфекция на влизащите и излизащите моторни превозни средства и контрол върху събирането, транспортирането и обезвреждането на кухненски отпадъци от международните транспортни средства. Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) Русе, Видин, Плевен, Силистра и Добрич имат сключени договори с инсинератор „ИДДД Логистик“ ЕООД“ за унищожаване на конфискувани хранителни продукти. ОДБХ Велико Търново няма сключен договор за унищожаване на конфискати, но при наличие на такива се прави договор с фирма „Риск контрол“.

Сформиране на екипи за епизоотично проучване - обучение, разработване на въпросници, мобилизиране в случай на необходимост:

Със Заповед № РД09-564 от 12.05.2022 г. на министъра на земеделието, изменена със Заповед РД 09-860/28.07.2022 г. и Заповед РД 09-156/20.09.2022 г. е определен поименният състав на постоянната комисия, която да извършва епизоотично проучване при възникване на територията на страната на огнища на особено опасни заразни болести, посочени в заповед на министъра на земеделието, храните и горите.

За отчетния период не са провеждани епизоотични проучвания на засегнати свиневъдни обекти.

Контрол на практики/дейности, представляващи риск за АЧС:

През 2022 г. в 286 индустриални обекта и фамилни ферми са извършени 724 клинични прегледа, взети са 10 163 броя проби за пасивен надзор и 11 013 броя проби за активен надзор.

Контрол в обектите тип „лично стопанство“:

Съгласно чл. 133, ал. 2, т. 11 от ЗВД извършването на инвентаризация на стопанствата за лични нужди е задължение на кметовете и кметските наместници, за което е предвиден срок за изпълнение ежегодно до 20 октомври. В Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) са постъпили 3 312 бр. инвентаризационни описа на животновъдни обекти тип лични стопанства.

Мерки в обектите, в които се отглеждат свине от породата Източнобалканска свиня (ключов момент в борбата с АЧС):

През 2017 г. са определени 5 броя ценни в генетично отношение нуклеусни стада от свине от породата Източнобалканска свиня (ИБС). Към момента само едно от тях намиращо се на територията на с. Драчево, обл. Бургас, собственост на Научен център по земеделие – гр. Средец е съхранено като генофонд на породата. Района на фермата е ограден с електропастир и животните са изолирани от контакт с диви свине. В момента се отглеждат 190 броя свине. Под селекционен контрол е и стадо отглеждано в с. Гроздьово, обл. Варна, където на закрито се отглеждат 51 броя свине.

В условия *ex situ* се отглеждат 35 свине майки, нерези и подрастващи прасета в два обекта на Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството – (ИАСРЖ). Като проблем от ИАСРЖ е посочено нарушаването на генеалогичната линия на породата, поради липса на нерези и нарастващата вероятност от допускане на близко родство. Като проблем е посочен и факта, че по информация на ИАСРЖ има затруднения при регистрацията на нови обекти за отглеждане на ИБС.

Към 31 декември 2022 г. от ИАСРЖ са изразходвани финансови средства в размер на 72 717 лева за закупуване на животни.

През месец декември 2022 г. са проведени работни срещи между представители на МЗм, експерти от ЦОРХВ, представител на Асоциация за развъждане и съхранение на източнобалканска свиня, Slow Food България и представители от Института за експериментална зоофилактика на Венеция и международната организация „Ветеринари без граници“. На срещите са обсъдени:

- мерки за опазване на Източнобалканската свиня;
- изготвяне на научно-обоснована оценка от компетентен орган на рисковете от загуба на породата в резултат от АЧС, както и препоръки за минимизиране на тези рискове;

- обсъждане на възможностите за организиране и провеждане на конференция, посветена на опазването на автохтонни, пасищни породи свине, в условия на АЧС;

- проучване на трансгранично разпространение на АЧС.

Намаляване и поддържане на плътността на популацията на дивата свиня:

На базата на сключен договор № 19 от 17.01.2020 г. между ИАГ и „Научно-изследователски сектор“ при Лесотехнически университет е разработена Методика за таксирание запаса на дивата свиня в страната. През първите две седмици на месец октомври 2022 г. методиката е приложена отново в ловно стопанските райони на ловните дружини, като са задължени всички стопанисващи дивеча, при провеждането на излетите за групов лов на дива свиня да попълват специално създадени за целта формуляри.

На основание Постановление № 130/05.07.2018 г. на Министерски съвет и Заповед № РД 09-671/25.07.2018 г. на Министъра на земеделието, храните и горите е изградено оградно съоръжение по сухопътната граница с Румъния с дължина 133 км. и 145 м. Оградата е с височина 1.30 м, стандартна – четириредова. На дървени колове са опънати три реда с бодлива тел и един ред режеща тел тип „Бруно“.

Екипи от горски инспектори на РДГ Русе и РДГ Варна ежеседмично, съгласно утвърден график правят обход на цялото съоръжение, с цел установяване на състоянието му. При установени нарушения на целостта на оградата се извършва ремонт, като се подменят колове или се поставя допълнително бодлива тел, която е закупена предварително. От докладите на горските инспектори за извършените проверки, стана ясно, че оградата е в добро състояние, като през летните месеци са предприети действия по отстраняване на затревената полоса около съоръжението и текущи ремонти, на приблизителна стойност от 5 000 лв.

На проведеното Национално съвещание с всички заинтересовани страни за бъдещото стопанисване и ползване на дивата свиня в страната, на 10.02.2022 г. в гр. Панагюрище, е взето решение за поддържане на запасите на дива свиня под 0,3 бр. на 100 ха. за страната, с което да бъдат изпълнени изискванията на Европейската Стратегия - SANTE за справяне със заболяването АЧС. На съвещанието е взето решение с цел бъдещото запазване на вида в страната, да не се отстрелват зрели женски и мъжки диви свине.

След откриването на груповия лов на дива свиня през м. октомври 2022 г. до 08.01.2023 г. са извършени 44 850 проверки. Проверките са извършвани за спазване на

изискванията на ЗЛОД и мерките за биосигурност по време на груповите ловни излети. В проверките са участвали 2 136 служители на регионалните дирекции по горите, 213 служители на МВР, 770 служители на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите. Проверени са 3 073 ловни дружини, 4 111 превозни средства и 37 157 ловци и са констатирани 30 нарушения, за част от които има съставени АУАН. Конфискувани са 18 бр. ловно оръжие, 4 бр. моторни превозни средства, 11 бр. ловни боеприпаси, едър и дребен дивеч.

Създадена е необходимата организация и се осъществява периодичен контрол (ежеседмичен) от страна на РДГ, държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и неговите териториални поделения за спазване на забраните за подхранване на диви свине, регламентирани със заповеди на министъра на земеделието, храните и горите.

Оценка, комуникация и управление на риска от АЧС:

За определяне на рисковите фактори за разпространение на болестта, както и възможните начини за проникване на вируса в стопанствата са изготвени следните документи:

- Стратегия за излизане от АЧС: събиране на доказателства за липсата на циркулация на вируса на африканска чума по свинете в популациите на диви свине, използвайки стандартни мерки за надзор;
- Оценка на мерките за биологична сигурност на животновъдните обекти за отглеждане на свине на открито и на рисковете от проникване и разпространение на вируса на АЧС в тях;
- Актуализирано научно становище за оценка на риска от АЧС за промишленото свиневодство в Р. България в светлината на най-новите тенденции за осъществяване на биосигурност на фермите и прилагане на съвременен подход, осигуряващ безопасна търговия по стандартите на Международно бюро за здраве на животните.
- Разпространение на Африканската чума по свинете в Европа през 2022 г. и оценка на риска за новия сезон 2022/2023 г. научна оценка;
- Актуална информация за заболяването Африканска чума по свинете в Италия, Северна Македония и Европа с бърза оценка на риска;
- Научна оценка на риска от Африканска чума по свинете (АЧС) във връзка с определяне на основните рискови фактори за поява и разпространение на АЧС преди населване на ново съществуващ животновъден обект № 9693-0098, отдаден под наем на Есопродукт ООД, собственост на фирма „Белсуин“ООД, находящ се в с.

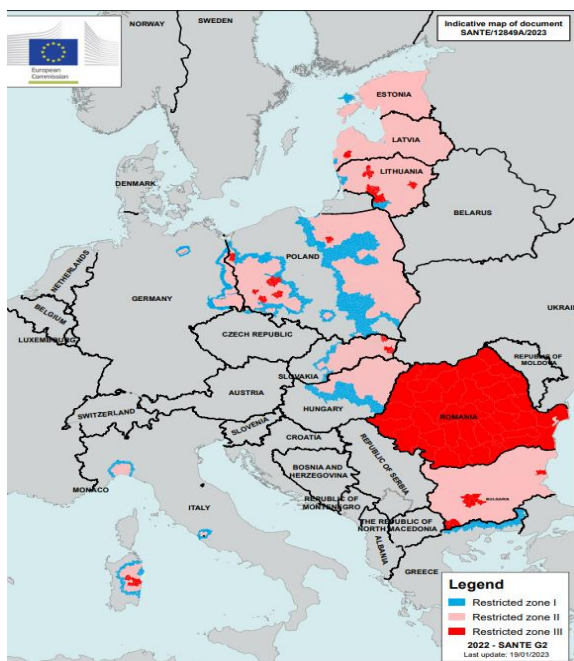
Септемврийци, община Каварна, област Добрич предназначен за угодяване на свине (ЖООС) съгласно Чл. 132, ал. 7 на ЗВД;

- Научна оценка на риска от африканска чума по свинете (АЧС) във връзка с определяне на специфичните рискови фактори за поява и разпространение на АЧС преди населване на ново регистриран животновъден обект № 4202-0073, собственост на Ангелина Лефтерова Дочева, находящ се в с. Радиново, община Марица, област Пловдив, предназначен за отглеждане на свине майки и свине за угодяване съгласно чл. 132, ал. 7 на ЗВД.

Доказване на статут свободна от болестта държава/регион:

Според епидемиологичната обстановка и степента на риск от разпространение на АЧС в *Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/605 на Комисията от 7 април 2021 година за определяне на специални мерки за контрол във връзка с АЧС* е определена регионализацията на държавите членки. Регионализацията се прилага в допълнение към мерките за контрол на болестта и съдържа списък с ограничителните зони в държавите членки, засегнати от огнища на АЧС, или в риск поради близост до огнища. Тези ограничителни зони се разграничават според епидемиологичната обстановка и се класифицират като ограничителни зони I (зони в риск), II (огнища при диви свине) и III (огнища при отглеждани (домашни) свине), като ограничителна зона III включва областите с най-високата степен на риск от разпространение и ограничителните мерки са най-тежки.

Понастоящем по-голямата част от територията на България попада в част II, в част III на Приложение I към момента остават само три общини в област Благоевград, по пет общини съответно в областите Пазарджик и Пловдив и две общини в област Варна.

*Карта 1: Регионализация във връзка с разпространението на АЧС в Европа в съответствие с последното изменение на Приложение I към Регламент (ЕС) 2021/605 (ОВ, бр. L 94 от 19.01.2023г.).
Източник: DG SANTE.*

През 2022 г. въз основа на прилаганите мерки и резултатите от надзора в свиневъдните обекти, от страна на българските власти е изпратено искане до Европейската Комисия за преразглеждане и промяна на регионализацията на страната. Очаква се предложението да бъде обсъдено на заседание на Постоянен комитет по растения, животни, храни и фуражи (ПКРЖХФ), секция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните“.

2. Министерството на транспорта и съобщенията (МТС)

Продължава провеждането на инструктажи на служителите относно болестта и рисковете от нейното разпространение; поддържат се поставените информационни табели, а информация за болестта се представя и посредством листовки, ТВ екрани и др. Извършва се необходимата дезинфекция на съоръжения и подвижен състав, като там, където дружествата не разполагат със собствени способности са сключени договори със специализирани фирми. Почиства се регулярно, като са осигурени контейнери за изхвърляне на странични животински продукти (СЖП). Поддържа се връзка с ОДБХ, а представители на структурите по места участват в работата на областните епизоотични комисии. На граничните пунктове се работи съвместно със служителите от Главна дирекция „Гранична полиция“ на Министерство на вътрешните работи, както и със служителите на БАБХ.

За втора поредна година предоставените от МЗм информационни материали за кампанията „Да спрем африканската чума по свинете“ (STOP ASF), са своевременно предоставени по електронен път на вниманието на имащите отношение структури към МТС.

Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

На всички пристанищни оператори на пристанищни терминали, разположени в отговорните райони на корабоплаване по река Дунав и крайбрежието на Черно море, са предоставени насоки за правилното изпълнение на предприетите мерки и действия, залегнали в Плана.

Заедно с това, с цел повишаване на осведомеността на превозвачите и пътниците на всички пристанищни терминали са поставени информационни табели относно предотвратяване разпространението на заболяването, като е спазено правилото единият от тях да бъде на официалния език на граничната страна на Република България, където е разположен ГКПП.

Извършване на почистване и дезинфекция:

Относно дейностите по дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията предприятието извършва ежедневно почистване и дезинфекция на пристанищните площадки, на които то е оператор. Ежедневно се провеждат и дейности по събирането и извозването на отпадъците, получени от корабоплавателна дейност, като по този начин се спазват стриктно заложените ангажименти на предприятието по Плана.

Експерти от различните териториални поделения на предприятието са членове на съответната за региона „Постоянно действаща междуведомствена областна епизоотична комисия“.

Държавно предприятие „Национална компания железопътна инфраструктура“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Поддържат се наличните информационни плакати и табели/постери за повишаване осведомеността на пътниците, относно опасността от разпространение на АЧС и забрана за внос на хранителни продукти чрез личния багаж на пътниците. Поставени са допълнителни съоръжения на всички гранични и крайни гари за събиране и обезвреждане на отпадъци.

Съгласно Плана, железопътните превозвачи са уведомени за опасността от разпространение на заболяването АЧС чрез хранителни животински продукти и СЖП и за необходимостта от събиране и унищожаване на реализирания отпадък.

Извършване на почистване и дезинфекция:

На всички гранични пунктове се извършва профилактична дезинфекция на влизащите в страната влакови състави. Ежедневно се извършва такава и на всички гари, включително и на местата за изхвърляне на отпадъци. Дезинфекцията се осъществява от два до четири пъти дневно и се извършва с одобрен от Министерство на здравеопазването вирусоциден препарат.

Дейности от компетентността на летищните оператори, попадащи в обхвата на плана:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

На територията на летищните терминали на обособени места са разположени информационни табели с информацията на пет или повече езика (вкл. български, английски, немски, руски и др.).

Извършване на почистване и дезинфекция:

Персонал на оперативните служби непрекъснато извършва огледи на терминалните сгради, като особено внимание се обръща на местата за изхвърляне на отпадъци от пътуващите. Във всички зали на терминалите са поставени достатъчно съоръжения за събиране на отпадъци, като същите са под постоянен контрол и регулярно се почистват. При констатиране на замърсяване с хранителни продукти от животински произход в залите на пристигащи пътници, незабавно се уведомяват дежурните служители на БАБХ, в чиито компетенции е унищожаването на отпадъка.

Извършва се периодично механично почистване на терминалите и дезинфекция на помещенията и повърхностите с дезинфектант съгласуван с ОДБХ. Поддържа се връзка с ОДБХ към БАБХ. Представители на структурите по места участват в заседанията на областните епизоотични комисии.

При вноса на хранителни продукти от животински произход, ветеринарните власти към БАБХ по места се уведомяват предварително за предприемане на последващи мерки по компетентност.

В процеса на изпълнение на Плана през 2021 г. от страна на МТС, ДП ПИ, ДП НКЖИ и летищните оператори не са срещани трудности, които да доведат до забавяне на изпълнението.

Холдинг „Български държавни железници“ ЕАД

БДЖ „Пътнически превози“ ЕООД отделя финансов ресурс за извършване на дезинфекция на пътнически вагони на граничните пунктове. При възникване на необходимост от почистване на пътнически вагони на чужди жп администрации, респективно образуване на отпадъци от храна има обособени места за съхранение на тези отпадъци на крайни гари – София, Варна и Бургас. Своевременно се сключват договори с фирми за третиране и транспортиране на тези отпадъци. При наличие на странични животински продукти, този вид отпадък се предава на екарисаж за обезвреждане.

БДЖ „Товарни превози“ ЕООД извършва профилактична външна дезинфекция на всички гранични преходи на влизащите влакови състави от държави членки и от трети страни. Товарните вагони с епизоотично значение, посочени от държавните контролни органи (БАБХ, МВР – Гранична полиция и Агенция „Митници“ в рамките на техните компетенции) се дезинфекцират след разтоварване във ветеринарно-дезинфекционни станции.

3. Министерство на вътрешните работи (МВР), Главна дирекция „Гранична полиция“ (ГДГП)

Проверка за неправомерно въвеждане на живи животни и хранителни продукти, включително личния багаж на пътниците:

Служители на МВР оказват съдействие на компетентните институции за ефективен граничен контрол с цел установяване на нерегламентирано движение през границата на живи животни, суровини и храни от животински произход, съгласно Наредба № 24/28.12.2009 г. за реда и начините на взаимодействие между органите на Националната ветеринарномедицинска служба и МВР.

Извършва се анализ на риска на транспортните средства и личен багаж на пътниците, влизащи в страната, на база, на който се осъществяват и съответните проверки. Провеждат се мероприятия с цел превенция и недопускане на внос, включително и за лична консумация на свинско месо, суровини и храни, съдържащи в състава си свинско месо, както и за ограничаване нерегламентираното придвижване на животни на територията на страната.

През 2022 г. при проверка на превозни средства и личен багаж на пътници, влизащи в страната са иззети общо 5 932.9 кг. продукти от животински произход, от които овча и говежда лой – 1 670 кг., млечни продукти – 2 234.2 кг., месни продукти – 1 659.7 кг., храна за домашни любимци – 112 кг. и храна за пчели – 257 кг. Не са установени случаи на нерегламентиран износ/транзит на животни, храни и продукти от

животински произход. При съмнение или установяване на нерегламентиран внос, износ и транзит своевременно се уведомяват структурите на БАБХ.

4. Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Национална полиция“

Контрол на практики/ дейности, представляващи риск за АЧС:

На СДВР и ОДМВР е разпоредено извършване на съвместни проверки с представители на БАБХ, както и други контролни органи, на територията на цялата страна. Проверките са относно нерегламентирана продажба на свинско месо и живи животни без съответното разрешение и придружаващите ги документи, на пазарите и чрез интернет. Служителите на МВР оказват съдействие на служителите на БАБХ, съобразно функционалната си компетентност, при спазване на закона за МВР и подзаконовите нормативни актове. При установяване на случай или подаване на сигнал за умрели животни, незабавно да се уведомява съответната ОДБХ.

С разпоредително писмо на главния секретар на МВР, за подобряване ефективността на извършваните проверки от служителите на МВР, при констатиране транспортиране на животни се проверява:

- По отношение на транспортните средства, превозващи живи животни: дали превозвача притежава валиден лиценз за превоз на живи животни (вид и капацитет); необходимата квалификация и валидни удостоверения за правоспособност.
- По отношение на транспортираните животни дали са налични: ушни идентификатори за едри преживни, дребни преживни и свине; инжектируем транспондер и паспорт за еднокопитни; ветеринарномедицинско свидетелство по образец — ЗХОЖ 140 за животни, които подлежат на индивидуална идентификация; ветеринарномедицинско свидетелство по образец — ЗХОЖ 9 за животни, които не подлежат на индивидуална идентификация (птици, зайци).
- По отношение на транспортираните фуражи (зърно, комбинирани фураж; фуражни суровини и други фуражи предназначени за хранене на животните) дали: превозното средство е регистрирано по Закона за фуражи и вписано в регистъра на операторите транспортиращи фуражи, фуражът се придружава с декларация за съответствие (при насипни фуражи) или етикет при пакетиранияте фуражи. При проверките се следи за спазване на изискванията за хуманното отношение към животните по време на транспортирането им.
- Създадена е организация за обезпечаването на добър информационен обмен, относно дейности, извършени по противодействие на усложнената епизоотична обстановка в страната по отношение на редица заразни заболявания по животните.

- На управителите/собствениците/ползвателите на месодобивни предприятия са издадени полицейски разпореждания на основание на чл. 64, ал. 1 от ЗМВР, като им е разпоредено да оказват съдействие и да не възпрепятстват дейността на представителите на БАБХ, както и да не допускат транспортиране на живи животни и фуражи от и към месодобивното предприятие без присъствието на представител на БАБХ, който да разреши транспортирането.

Със Заповед №8121з-1633/30.11.2022 г. на министъра на вътрешните работи е отменена Заповед №8121з-1101/05.10.2020 г., с която е създаден Временен оперативен щаб на Министерство на вътрешните работи за управление и координация на силите и средствата на МВР за ограничаване на заразните заболявания по животните.

5. Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“

През 2022 г. не е взимала участие в дейности свързани с изпълнението на мерките в Плана.

6. Агенция „Пътна инфраструктура“

През 2022 г. е възложено на пътноподдържащите дружества да предприемат необходимите действия, а именно: почистване на републиканските пътища в зона от 20 км. от ГКПП, почистване на аварийни площадки и площадки за отдих по основните пътни направления, поставяне на допълнителни съдове за отпадъци, извършване на дезинфекция, отстраняване на излишната крайпътна растителност и др. При наличие на отпадъци, писмено се уведомяват ползвателите на търговски обекти да поддържат хигиена на територията им, както и да бъдат осигурени съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.

7. Агенция „Митници“

За периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. са извършени общо 15 808 броя проверки, като от тях 12 585 броя са при влизане на пътници и товари на митническата територия на ЕС. Извършените проверки са на митническите пунктове, разположени на външната граница на ЕС, във връзка със спазването на митническото законодателство. Митническите органи в сътрудничество с официалните ветеринарни лекари прилагат разпоредбите, произтичащи от правните актове на ЕС, свързани с официалния контрол по отношение на търговските пратки с животни, продукти от животински произход, зародишни продукти, странични животински продукти и производни продукти, сено и слама, които подлежат на официален контрол при въвеждане на митническата територия на ЕС, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/625, както и контрола на личния багаж на пътниците и на малките пратки от стоки, изпратени до физически

лица, които не са предназначени за пускане на пазара, за лична консумация и употреба, които се въвеждат или изпращат в ЕС, в съответствие с разпоредбите на делегиран регламент (ЕС) 2019/2122 на Комисията от 10 октомври 2019 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2017/625.

8. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Дирекция „Национален парк Пирин“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Табели на български и на английски език са поставени на места за отдих и туристически пътеки, които са в пределите на национални паркове. Табелите съдържат информация за основни рискове за АЧС и какви са минималните изисквания за биосигурност и при необходимост периодично се подменят.

Вземане, опаковане и транспортиране на проби от диви свине:

Организиран е контрол по взимане, опаковане и транспортиране на проби от диви свине при намиране на трупове или части от тях на територията на НП „Пирин“. Служителите на ДХП „Пирин“ са преминали обучение за взимане на проби и обезвреждане на трупове. Изготвен е списък с лица за контакт, с оглед координация и комуникация, във връзка с изпълнението на Плана. Разписан е протокол за действие при откриване на труп на дива свиня.

Извършване дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на територията на парка

През 2022 г. на територията на НП "Пирин" не са открити трупове на дива свиня. Със специализираните противопожарни УТВ-та се извършва регулярно дезинфекциране на кътовете за отдих, местата за регламентирано палене на огън и местата за къмпингуване на територията на НП "Пирин" с препарат "Virkon-S". Местата за отдих, къмпингуване и регламентирано палене на огън се проверяват и почистват регулярно от служителите на ДНП "Пирин".

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Пирин“

Изготвен е протокол за действия при откриване на труп на дива свиня или части от него на територията на парка. В ПУ „Синаница“ и ПУ „Баюви дупки“ продължава наблюдението и подхранването с фураж на селективните капани за улов на дива свиня.

Дирекция „Национален парк Рила“:

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Рила“

Парковите участъци са осигурени с лични предпазни средства, дезинфектанти, чували, стерилни контейнери за вземане на проби, ръчни пръскачки и др.

До момента на територията на парка не са открити трупове на диви свине и не е констатиран случай на АЧС.

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Дирекция Национален парк „Рила“ разполага с транспортни средства, пригодени за извозване на трупове на диви свине до определените за загробване места и дезинфекция.

Местата за отдих и палене на огън на територията на парка се проверяват и почистват всеки понеделник, при необходимост и в останалите дни от седмицата от служителите на Дирекцията. На местата за отдих не се препоръчва поставянето на допълнителни контейнери и кошчета за отпадъци, поради опасност от разнасяне от дивите животни. На местата за отдих са поставени табели, указващи всички генерирани от туристите отпадъци, да бъдат събирани обратно в торбички и раници и да се изнасят извън територията на парка, до контейнерите за битови отпадъци в населените места.

Дирекция „Национален парк Централен Балкан“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

На основните места за отдих и туристически пътеки на територията на Национален парк „Централен балкан“ се поддържат 60 бр. табели на български и английски език. Табелите съдържат информация за основни рискове за АЧС и какви са минималните изисквания за биосигурност.

Извършване дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на територията на парка

През 2022 г. се извършва периодична дезинфекция на оборудване, превозни средства, както и кошчета на местата за отдих на територията на парка.

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Централен Балкан“

През 2022 г. на територията на парка не са открити трупове на диви свине. Служителите на отдел „Контрол и охрана“ са оборудвани с необходимите технически средства и дезинфектанти, преминали са обучение проведено от БАБХ през 2021 г. за вземане на проби и прилагане на мерките за обезвреждане на трупове на открити мъртви диви свине. Ежедневните наблюдения показват, че популацията на дива свиня е сериозно намаляла, със силно разстроена възрастова структура. В отделни участъци вида практически не е наблюдаван и регистриран през последните месеци. Там където окомерни или чрез фотокапани вида е наблюдаван са установени единични индивиди

или 2-3 малки групи от 5-6 свине. За ниската численост на дивата свиня на територията на парка говори и малкото открити следни от вървища или използвани калища.

9. Министерство на туризма

През 2022 г. Министерство на туризма е провело информационни кампании за повишаване на осведомеността на туроператорите и туристите за рисковете от внасяне и разпространение на заболяването чрез хранителни продукти от свинско месо или съдържащи такива. Поставени са информационни табели, указващи местата за изхвърляне на отпадъци в курортите по Решение №45 от 2005 г. на Министерския съвет за определяне на селищни образувания с национално значение, чрез съответните търговски дружества. Туроператорските фирми информират пътниците за възможността от разпространение на заболяването чрез храни, съдържащи свинско месо.

10. Български ветеринарен съюз (БВС)

Регистрираните ветеринарни лекари (РВЛ) осигуряват ветеринарномедицинско обслужване, поддържат списък на обектите, които обслужват и уведомяват при установено нерегламентирано отглеждане на животни. Осигуряват изпълнението на ветеринарномедицинските дейности, като взимат и изпращат проби от домашни свине от обслужваните обекти, при съмнение или възникване на заболяване или при проява на масова смъртност при животни в един или повече обекти предприемат ограничителни мерки и уведомяват незабавно ОДБХ, БВС и кмета на населеното място. Изпълняват разпорежданията на ОДБХ и уведомяват при наличие на неидентифицирани животни отглеждани в нерегистрирани обекти, извършват регулярни посещения в обектите и съдействат на собствениците на обекти при изготвяне на планове за спешни мерки. На 21 март 2022 г. между ръководството на БАБХ и БВС е съгласуван образец на договор, съобразен с изискванията на чл. 137б от ЗВД.

По настояване на БВС председателите на Областни колегии са включени с изрична заповед в състава на областните эпизоотични комисии и в общинските эпизоотични комисии.

11. Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ)

Актуализиране на терените за загробване при необходимост и публикуване на протокола на интернет страницата на съответната община:

Всички общини са взели участие в кампанията Наредба №3 от 2021 г. за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях, извън обектите, регистрирани в ОДБХ и актуализиране на

информацията за одобрение на терени. Комисиите назначени със заповед на кметовете на общини, са актуализирали данните за 973 терена, 9трупни траншеи, ями и площадки за мобилни инсенератори.

Като проблеми са констатирани тежките изисквания на РЗИ и/или РИОСВ по отношение на терените, предназначени за трупни траншеи. Свободните терени твърде често или не са достатъчно отдалечени от населените места, или не са подходящи заради предполагаемото наличие на подземни води. Налагат се скъпоструващи хидрогеоложки проучвания и провеждане на процедури по Закона за опазване на околната среда с оглед промени в устройствените планове на общините.

Направено е предложение в общините, в които липсват животновъдни обекти от индустриален тип, тези затруднения да се спестят, като се премине към диференцирано прилагане на изискванията на Наредбата с приоритет върху терените за разполагане на мобилни инсенератори.

Инвентаризация на лични стопанства:

Местните власти своевременно инициират ежегодната инвентаризация на лични стопанства в сътрудничество с официалните ветеринарни лекари. По данни на НСОРБ към края на м. ноември 2022 г. само 24 общини не са стартирали инвентаризацията на обектите, като към днешна дата инвентаризацията в тези общини следва да е извършена и описите да се предоставени на официалните ветеринарни лекари.

Информационни кампании:

Местната администрация, кметовете на населени места и кметските наместници участват в разяснителни кампании и реагират на сигнали за нерегламентирано отглеждане на селскостопански животни, в т.ч в изпълнение на наредбите на общинските съвети по реда на чл. 133 от ЗВД.

III. Заключение и изводи:

От предоставената информация е видно, че дейностите заложи в Плана се изпълняват в сътрудничество, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове се спазват, не са отчетени затруднения, необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства и изменение на заложените мерки.

Принципни предложения за подобряване на мерките в Плана са постъпили от:

1. Българският ветеринарен съюз предлага облекчаване на процедурата по регистрация на обекти за отглеждане на животни за лични нужди и делегиране на повече дейности на регистрираните ветеринарни лекари с цел облекчаване дейността на БАБХ и насочването ѝ само в посока извършване на контрол.

2. Националното сдружение на общините в Република България предлага, с оглед тежките изисквания по отношение на терените, предназначени за трупни траншеи и поради факта, че свободните терени твърде често или не са достатъчно отдалечени от населените места, или не са подходящи заради предполагаемото наличие на подземни води в общините, в които липсват животновъдни обекти от индустриален тип, да се премине към диференцирано прилагане на изискванията на Наредба №3 от 2021 г. за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях, извън обектите, регистрирани в ОДБХ, с приоритет върху терените за разполагане на мобилни инсенератори.

Предложенията ще бъдат обсъдени в контекста на изготвянето на проект на нов ЗВД и изменение на всички поднормативни актове издадени на негово основание.

3. Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството – посочва като проблем нарушаването на генеалогичната линия на породата Източнобалкански свине, поради липса на нерези и нарастващата вероятност от допускане на близко родство, както и затрудненията, които срещат собствениците при регистрация на нови обекти за отглеждане на ИБС.

Предложението ще бъде обсъдено в работната група създадена със задача изготвяне на проект на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 от 20 март 2007 г. за условията и реда за пасищно отглеждане на свине от Източнобалканската порода и нейните кръстоски.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното представям на Вашето внимание годишен доклад за извършените дейности през 2022 г., касаещи изпълнението на Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г., и моля за неговото одобрение.

С уважение,

1.2.2023 г.

X

ДОЦ. Д-Р КРУМ НЕДЕЛКОВ Д.В.М.
ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР
Signed by: Krum Vladimirov Nedelkov